

טיב הקהילה

יו"ל ע"י קהילת שבתי בבית ד'

בנשיאות מורנו ורבנו שליט"א

רבי גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א

טיב הפרשה

הגשמות עלולים גם את להיכשל על ידם ולעבור על מה שצוהו תורה, (מסעי טו, טז) 'לא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם'.

וצדיקים וגדולי ישראל היו חרדים ודאגים מאוד שכל מראה אסור,

ורבו העובדות המעידים על כך, ואביא אחדים מהם. מסופר על הגאון האדיר רבי פנחס אפשטיין זצוק"ל, ראב"ד דפניח'ק ירושלים, שהיה נר בשכונת 'בתי ברחא' הסמוכה לשוק 'מחנה יהודה', ומידי יום הלך מביתו שבשכונה הגל עד לשכנת הבד"ץ שהיתה אז בשכונת 'מאה שערים', היתה זו דרך ארוכה

כשבמהלכה החזק לעבור דרך השוק הגל שהיה מלא באנשים פרוצים כידוע, ומחמת רצונו להיות זהיר מראות ברע היה הולך מחוץ למסדרה בצדי הכביש, כשעיניו מושפלות ותקועות בקרקע, כמלי להבחין כלל בהולכי הדגל ההולכים ומסתובבים על המסדרות.

פעם העירו לו, שההליכה על הכביש הוא של רחוב פו היא סכנה גדולה, כי לפעמים עלולים סכנות להידחק ולנסוע עד לשולי הכביש, וגם במידה שיבחין בו הנגז מרחוק ויעצור את סכנותיו לא יספיק הרכב להיעצר, חייך מחמת לחץ התנועה, וכתוצאה מכך עלול הסכנות לפגוע בו. נענה הראב"ד בפסקו השנון: ההליכה על המסדרה כאן, היא בגדל 'אבזרייהו דגליה עריות', שאף בהם קיימא לן 'יהרג ואל יעבור'!

מסופר על הרמ"צ רבי אלי' ראט, איש אמונו ומשמשו של הרמ"ק רבי שלמה מזוהר'ל ז"ע, שלעת זקנותו איבד רבי את מאוד עיניו ולא היה ביכולתו לראות את הדרך אשר בה ילך, ובכל פעם שהיה עליו לצאת ברחוב היה זקוק לאחרים שיליכוהו, ועל אף גדל הקושי שהיה כרוך בדבר היה נותן הדאגה על חלקו, באסור: רבנו של עולם, הגני מודה לך על כך שמעכשיו מובטח אני שלא אכשל במסדות אסורות.

מן הראוי שנדע גם כם שהחזירות מסמכות אסורות אינה רק שמירה מן ההפסד, אלא היא גם רוח גדול לאדם כי זוכה על ידי זה לעורר נחת רוח גדול בשמים, ובדאי יזכה בזכות לשכר טוב בעולם העליון. וכפי שמסופר על הרמ"ק בעל הלכות אברהם מסלאנים ז"ע, שבאחת משיחותיו דיבר אודות הכתוב (קמ"א) 'אל תאמר שהימים הראשונים היו טובים מאלה, כי לא מחכמה שאלת זאת, והקשה למה באמת לא יאמרו כך? והרי בדאי היו הימים הראשונים טובים מימינו אנו, שאנו היו בעולם אנשים בעלי מדרגות רמות, והיכן יש כחיים את העבודות ואת החסידות של אותם בעלי מדרגה? וניסה הרמ"ק ליישב קושייתו באמרו: אולי התשובה לכך היא שגם בימינו יכולים לעמוד נחת רוח להשי"ת כפי שעוורו בעלי הנפש שבדורות הקודמים כי בימינו כשאיש יהיה עובר ברחוב ומזדקן לפניו הסתכלות אסורה ולמען כבוד בודאו מתגבר על רצונו ועוצם עיניו, זה הדבר שקול ממש כעבודתם הרמה של בעלי הנפש שבדורות הקודמים. לאחר מכן שהה הרמ"ק זמן מה, ושוב אמר: דאי שעמידה בגסיון זה חשוב לפני הקב"ה כעבודתם הרמה של הצדיקים מהדורות הקודמים. שוב שהה איזה רגעים והפסיד שוב: העמידה בגסיון זה חשוב יותר מהחסידות והעבודות של הצדיקים הקודמים...

לא תראה את חמור אחיך או שורו נפלים בדרך, והתעלמת מהם הקם תקים עמו: (כב ד)

...

הנה כל החזנה בש"ס רואה שחלל הקדושים הבינו שאין שום חיבה מיוחדת בתורה, ולכן כל חיבה שהיו יכולים להסתפק מבלעדה באה לדרשה, וחכמים דל בעצמם דייקו במקראות והאירו את עינינו ללמדינו אין ספור דינים ופרטי דינים מכל חיבה או אמת מיוחדת.

אמנם מלבד פרטי המצוות והדינים שבידור

חכמים דל חייקו מן התיבות והאותיות, רמזה לו התורה באלו התיבות גם הליכות חיים שמחובת האיש הישראלי להתרגל בהם, ורובם מאלו לא גילו לו חכמים דל, זאת כיון שאין אלו 'נפי' תורה, היינו שאינם מעצם המצוות ממש, וביניהם גם כן הליכות שונות שאינם נצחיים, כי בכל תקופה משמש נסיון אחד בעולם, והתורה הנצחית יש בה רמזים לכל הנסיונות שבכל הזמנים, ולכן יש בה גם כן תיבות שבכל תקופה משתנה משמעה, ולא הטיל על חלל להשימיענו כי אם חיובים או נעצות שהם נצחיים. ויתר הרמזים הרמזים על נסיונות הזמן הטילו על בני הדורות לגלותם בעיונם.

אחד מהמקראות שהתורה רמזה בו על נסיונות הזמנים הוא המקרא שלפנינו. הכתוב מדבר מפרשות רק על מצות 'הקם תקים עמו' אולם כשמדייקים בתיבותיו אנו מוצאים בו רמז גם לנקודה הנחוצה מאוד ובעיקר בדורות האחרונים.

דנה הכתוב מצוה את האדם: 'לא תראה חמור אחיך או שורו נפלים' ומסופר למד שראיה זו היא 'בדרך', וזוהי זו נראית לכאורה מיוחדת שהרי אין בכך שום צורך לעצם ידיעת המצוה, אמת הדבר שאין מקרה זה מצוי כי אם בדרך, אבל אין בכך שום נפקא מינא לדינא, ואם אינו ענין לעצם נפילה זו, נהנו לענין הנפילות בכללות, ואמור שרצונה התורה לגלות שהסיבה לכל הנפילות היא 'הדרך', הן הנפילות הגשמיים האמורים כאן, שהם תוצאה מטווח הדרך והמשא והן הנפילות הרוחניים שהם תוצאה מהמראות האסורות שברחובות של עיר.

וכאמור רמז המובא בספר הקדוש 'תפארת שלמה', על מאמר הכתוב (בראשית לו טא): 'איה הקדשה היא בעינינו על אם הדרך', שאם רואה אדם שהתחזקקותו לעניני קדושה נתרופפה, ובבואו לעניני תורה ועבודה מתעורר אצלו קושי ורפיון, ושואל 'איה הקדשה' – היכן נעלמה השתוקקותו לעניני קדושה, משיבים לו: 'היא בעינינו על הדרך' – הפסדת זאת על ידי שלא שמרת את עיניך על הדרכים. כי כל ראייה אסורה משמך על האדם וזוהמה נראה ר"ל, וכשהאדם נמשך מחמתה אחר ההבל, אין דעתו פנויה לענינים שבקדושה...

כיון שכן מוטל על האדם להיות זהיר מאוד לכל פגמו עיניו בלכתו ברחוב ובפרט בימינו בדור עקבתא דמשיחא, שכידינו מצדיקי אמת שהגשמות שהיו בדור המבול יורדים כחיים שוב בעולם (וראה בספר 'מדות הקדש' שהארץ בגין זה) והללו שהכתוב מעיד עליהם (בראשית יב: כ) 'כי השחית כל בשר את דרכו', עדיין טבעם מקולקל, וגם כחיים נטוים הם להשחית, ומשפיעים מסוההם גם על זולתם, וכשנפגשים עם אלו

כי תצא

ט' אלול תשפ"ג

הזמנים לפי אופק ירושלים

זמני הדלקת הנרות ומצ"ש

הדר"ג 6:36

מוצ"ש 7:49

ר"ת 8:28

סוף זמן קריאת שמע והפילה

סו"ק"ש א' 8:38 | סו"ת א' 9:59

סו"ק"ש ב' 9:23 | סו"ת ב' 10:29

הזמנים לפי ששון קי"ז

גיליון מס:

691

טיב המערכת

• נושא את נפשו •

מסופר על הרמ"ק רבי זושא מאניפול ז"ע, שהיה לו בת, ובהגיע עת דודים הזמין את חייט העיירה כדי שיתפור שמלת כלולות עבור בתו של רבי זושא, והנה בהגיע היום החשוב שהשמלה מוכנה והרבנית באה לקבל אותה, הבחינה כי החייט עצוב, התעניינה הרבנית מה קרה, והתברר לה כי בתו של החייט גם היא מאורסת, וגם היא צריכה להיכנס לחופה, אבל היות ומצבו הכלכלי היה קשה לא יכול להרשות לעצמו לחפור שמלה לבתו הכלה בזמן שהוא תופר שמלות עבור כלות אחרות. נכמרו רחמיה של הרבנית ואמרה לחייט שישמור את השמלה עבור בתו הכלה, וכך שבה הרבנית בידים ריקות.

כשסיפרה הרבנית לבעלה הרב את הקורות אותה – שאל אותה האם שילמת לחייט על התפירה? לא – אמרה הרבנית – הרי לא לקחתי ממנו את השמלה, אך רבי זושא לא הסכים עם הדברים באמרו: והרי החייט עבד עבורנו תקופה בחשבו כי יקבל שכר על עבודתו, לכן מהרי ולכי לשלם לחייט על עבודתו!

במצוות 'ביומו תתן שכרו' המופיעה בפרשתנו יש פירוט והסבר, 'ביומו תתן שכרו' ולא תבוא עליו השמש, והתורה מסבירה לנו מדוע ל"כ חשוב לתת לפועל את שכרו בזמן: 'כי עני הוא ואליו הוא נושא את נפשו', ורש"י מסביר 'אל השכר הזה הוא נושא את נפשו למות, עלה בכבש ונתלה באילן, כלומר הוא עבד קשה כל היום ואפילו סיכן את חייו בעבודות מסוכנות, והכל בשביל השכר שיקבל בסוף היום, ולכן חשוב מאוד לשלם לו את שכרו ביומו'.

מלבד עצם המצווה של 'ביומו תתן שכרו', אנו חייבים לזכור, מכאן דבר חשוב, התורה הקדושה מלמדת אותנו שכשאנו באים לחשוב על הוולת עלינו להיכנס לתוך הראש שלו ולחשוב כמותו, לנסות להבין אותו, מה הוא חשוב, מה עובר עליו, וכשנחשוב באופן כזה ההתייחסות תהיה שונה, זה לא רק על פועל, אלא על הוולת שלנו, על הילדים החברים וכל הסובבים אותנו, תמיד להיכנס לראש של השג, ואז לא יהיה כך חטא.

(על טיב התורה – כי תצא)

ניתן לשמוע את שיחותיו של מורנו ורבנו שליט"א • במספר מיוחד וישי

באידיש: 073-2951321 • בלשון הקודש: 073-2951320

עדכוני קבלת קהל 0534-100024

טיב
ההודעות

בוה ביאר בספר הק' 'אור המאיר' (ראש השנה) את הפסוק שאנו אומרים במשך ימי הרחמים והסליחות (תולדות כג.) "אם תחנה עלי מחנה לא ירא לבי אם תקום עלי מלחמה – בזאת אני בוטח", דכאשר רואה האדם שהיצר מתגבר עליו במלחמה ומנסה להפריעו מעבודת השי"ת או אז יידע כי אכן מעשיו ועבודתו חשובים לאין ערוך ועד אין צבא, עצם זה שהיצר עומד לו בדרכו ומנסה להכשילו מעיד עליו כמאה עדים על הערך הרב של מצוותיו, כי לא הכי לא היה היצר נתון בו את עינו כלל וכלל.

כי תצא למלחמה על אויבך – ונתנו ה' אלקיך בידך

אם כי בכל זאת מוטל עלינו להכיר את תכסיי המלחמה ותחבולותיו, למען נדע להתגבר על היצר באופן המועיל ביותר, אחד מן הכללים הידועים בין עורכי המלחמות הוא להקדים ולתקוף את האויב בארצו ובמולדתו, עוד בטרם יהיה מוכן למלחמה, רק אז תוכל להכות בו שוק על ירך, אולם אם האויב הקדים לבוא אל ארצך בטרם היית מוכן, או אז צריך רחמי שמים מרובים שלא להיכשל במצב הזה כבר לא פשוט לנצח.

וכתב הרמ"ק השם משמואל (כי תצא תרי"ט) שזקנו הרמ"ק מקאצק זי"ע יישב על פי יסוד זה קושיא עצומה, דהנה בפרשת 'בה' עולות' כתב (בסדר ט) "וכי תבואו למלחמה בארצכם על הצר הצורד אתכם והרעותם בחצוצרות ונזכרתם לפני ה' אלקיכם ונושעתם מאויביכם", ואילו כאן בפרשת 'כי תצא' כתוב (דברים כא י) "כי תצא למלחמה על אויבך ונתנו ה' אלקיך בידך". מדוע שם בפרשת בעלעלות היו צריכים לתקוע בחצוצרות ולהזכיר בשם שמים בכדי לנצח את המלחמה, ואילו כאן בפרשת כי תצא כתוב שמיד עם היציאה למלחמה נכבשו האויבים ללא חצוצרות וללא עתירות מיוחדות.

אולם החילוק הוא פשוט, כי בפרשת בעלעלות עסקינו באויב שבא עליך להכותך בארצך, לכן היו צריכים לחמי שמים מרובים בכדי לנצח, להריע בחצוצרות ונזכרתם לפני ה' וכו', אולם כאן בפרשת כי תצא מדובר במלחמה שבני ישראל הקדימו את האויב והלכו להתקוף אותו במקום, ולכן חיפף לאחר 'כי תצא למלחמה על אויבך' – ונתנו ה' אלקיך בידך, כי באופן הזה קל ביותר לנצח את האויב ולהכניעו במהרה. ולמד מזה הרמ"ק מקאצק יסוד גדול בעבודת השי"ת שהדרך הקל ביותר לנצח את היצר הוא להקדים להילחם עמו, לא להמתין עד שהוא יבוא אליך, כי הגם שהמדי יכולים לנצח את היצר בעזר הבורא יתברך שמו, אולם אם כבר הספיק היצר' לבוא בתוך גבולך צריך הרבה יותר רחמי שמים לה-גבר עליו ולהכניעו.

ולענייננו ניקח מזה מוסר ודרך חיים שלעולם לא נכניס את עצמנו למקומות המועדים למכשול, כי שם מקדים היצר לת-קוף אותנו ולדאשט שנקלענו לידי קשה מאד להיחלץ ממנו, והיותו זאת נדרשת לא רק במקום נסיון של עבירה, משם אלא אפילו במקום שמקיימים בו מצוות אבל לא בשלמות עדיף לנו לא לילך למקום כזה ולא נסמוך על עצמנו שנוכל לעמוד בנסיון, כי כאשר אנו נמצאים בתוך מקום הנסיון צריך הרבה חוזק שלא להיגרר אחריו ולא תמיד מצליחים לעמוד בזה, הדבר הטוב ביותר הוא להיזהר שלא להיכנס למצב הזה כלל וכלל, כמאמר חז"ל 'לך לך אמרין לנידא סחור סחור לכראם לא תקרב'.

ולסבר את האופן ניתן דוגמא ביהודה ההולך לבית הכנסת להתפלל ויש לו שתי ברידות בשטיבלך שיש שם כמה וכמה מנינים והרבה באים והולכים בזה אחר זה, או בבית הכנסת שיש בו מנין קבוע ומסודר, בוודאי עדיף שילך למנין הקבוע אין שום ספק שבעמקם כזה יתפלל יותר ומצוות ונכונות חלב, מה שאין כן אם יילך למקום המוני שמטבע הדברים עלולים להיות שם כל מיני מפריעים ועניינים המסיחים את הדעת מן התפילה, ועל אחת כמה וכמה שקשה מאד להתפלל שם במתינות הראוי, ואפילו אם דומה לו שהוא לא יגרר אחר המצב השורר שם, אין זה אלא טעות כי מיד כאשר נכנס למקום כזה הוא נמצא במצב שבו ידו על התחתונה ועתה אין לו את הכח להתמודד כראוי.

מלחמת היצר המתמיד

לא בכדי נקראת המיד פרשת כי תצא בעיצומה של חודש אלול, הספרים הקדושים – מלאים זו ומפיקים נוגה – כתב, שבפרשה זו מרומזים כמה וכמה עניינים הנוגעים למעשה לחודש התשובה בכלל ולמלחמת היצר בפרט, ודבר בעתו מה טוב לעסוק בדברים העולים למעשה מפרשה זו, לדעת את הדרך ילכו בה ואת המעשה אשר יעשו, למען נוכל לשוב אל השי"ת באופן היותר מועיל שיהיה לנחת רוח ולרצון אבינו שבשמים.

הנה ידוע מפי ספרים וסופרים ומקורו מדברי הוזהר הקדוש (וזה"כ תצא נה) שפרשה זו רומזת על מלחמת היצר, וכה דברי רבינו הש"ה הקדוש (בפרשת תורה אור ו) כי אף שפשוטו של הפרשה מדברת ממלחמה ממשי, מכל מקום רומזת גם כן על מלחמת האדם עם יצרו, כי באמת זוהי המלחמה הגדולה וזה מה שרמזו רבותינו ז"ל (קדושין כא) 'לא דברה תורה אלא כנגד היצר הרע', רוצה לומר שהתורה רמזה בכאן על מלחמת היצר הרע. ועל זה אמר 'כי תצא למלחמה במלחמת הרשות, כי הרשות נתונה לאדם והבחינה בידו להתגבר עליו ולנצחו.

בסוף חודש עיקר המלחמה היא מלחמת היצר

ויתירה מכך מובא בשם הרמ"ק מפרשיסחא זי"ע"א שבסוף הזה מה שפירשו 'כי תצא למלחמה על אויבך' – על היצר הרע, אינו דרך דרש רמז, רק זהו הפירוש הפשוט, שמלחמת היצר זהו עיקר המלחמה, והיא תדירה ותמידית. ומלחמה זו היא מלחמה תמידית בל יפסק, וכל זמן שהאדם חי בעולם הזה, חובה עליו לעמוד איתן בקשרי המלחמה נגד היצר בכל זמן ועת, ואין לך אדם שיכול להשטט ממלחמה זו, כי היצר הרע לא ינוח ולא ישקוט מלפנות את האדם אף בימי זקנה ושיבה עד סוף ימיו.

מלחמת היצר מוכיח שמעשיו חשובים

אכן כשרואה היצר הרע שהאיש ישראל מתעורר בתשור-בה וחפץ לתקן את מעשיו, מתירא על עצמו ועל כל עמלו שהשקיע להכשיל ולהחטיא האם ברגע כממרא יד כל עמלו לטמיון, לכן השקט לא יוכל ומנסה בכל תוקף לעמוד כצור חלמיש, להילחם עם אותה נפש יקרה שחפצה בתשובה, תכסיסים מתכסיסים שונים ממציא אותו מלך זקן ובלבד להכשיל את אותו יהודי שכל שאיפתו הוא סך הכל להתק-רב אל אביו שבשמים ולהסיר מאתו את הקליפות והחטאים שנכשל בהם.

תפקידו לעת הזאת הוא לא להרפות ולא להתאיש, אלא להשיב מלחמה השערה בכל תוקף ועוז וזה יהיה בעזרו, אל לנו להיבהל אם במהלך המלחמה מעדו רגלנו מזמן לזמן, כי כך דרכו של מלחמה, פעם זה מתגבר ופעם זה, המנצח הוא מי שנתון את המכה האחרונה, ועל זה אנו צריכים לעמוד, שהמכה האחרונה יהיה שלנו, כי מי שנתן את המכה האחרונה הוא זה שידו על העליונה.

חלילה לנו מלהיכנס לעצבות ומרה שחורה כראותנו את היצר הקם עלינו, אל לנו לחשוב שמא כל המכשולים מעידים כי אין מעשיו רצויים לפני המקום ברוך הוא, אדרבה, זה שהיצר בא להילחם עמנו מעיד כמאה עדים שהמעשים טובים שלנו חשובים ביותר וחביבים לפני יתברך שמו, כי אם באמת לא היו חשובים המעשים לפני המקום ברוך הוא למד לו להיצר להתאמץ למנוע מאתנו המעשים הללו, אין זה אלא כי יודע הוא היטב גדל הנחת רוח הנגרם בשמי השמים עם התורה והמצוות שלנו, ולכן מנסה בכל דרך לעכב אותנו ולמנוע מלעשותם.

משל למה הדבר דומה, לשני אנשים שהולכים יחדיו ביער, אחד נושא על גבו שק גדול מלא וגדוש בצרורות ואבנים או בסבובין, ואילו השני הולך עם תרמיל קטן ובו כמה אבנים טובות ומרגליות, מי יש לו לחשוש מן הליסטים בעל הסובין או בעל המרגליות, בוודאי זה שיש לו אבנים טובות מועד לפרועניות יותר מחברו, כי הליסטים חומדים את ממונו ורכו-שו, מה שאין זה שכל תביליו שווים כקליפת השומם אין שווה לו לליסטים להתעסק עמו ולהשחית את זמנו לריק.

חודש אלול ג'

אם ליראה אותו (חז"ל כל קמ"ג ס"א).

ט. וירחיק עצמו מעבירות ויהיה איש ירא וחרד את דבר ה', וירחוק עצמו מהקפדה ומכעס, אפילו לדבר מצות, ומהליצנות וגאווה, ויהיה מאד בברכת הנהנין (פיר עין חיים שער ראש השנה הקדמה).

יפריש מעשרותיו

י. טוב שיפריש מעשרותיו בחודש אלול, שהרי מצינו במדרש (מגילת אסתר) דוכות המעשר הועילה להם לישראל בימי המן שלא עלה הגורל על חודש אלול, ואף שהוא זמן מעשר בהמה, מכל מקום מי שאין לו להפריש מעשר בהמה, מה טוב שיהיה מפרש' פרש'ה מעשר כספים בימים האלה, ומה גם שהוא סוף השנה ועשה חשבון מכל השנה, וגם יהיה לו כתרס פניו הפורענות ביזמא דדינא, ויהיה לו זכות יותר להכריעו לטובה, ויכתב ויחתם בספר פרנסה וכלכלה וחיים טובים (מועד לכל חי פ"ד ס"ד).

יא. ושבוטו של החודש הזה הוא זבולון כמ"כ בספר עמודי שמים שהוא היה מחזיק ביד לומדי תורה וא"כ לכ"פ בחודש הזה יאחו צדיק דרכו של זבולון לעשות צדקה עם עמלי תורה (מועד לכל חי פ"ד ס"ד).

יב. תניא בפרקי דרבי אליעזר: בר"ה אלול אמר הקדוש ברוך הוא למשה "עלה אלי הרהר", שאז עלה לקבל לחות אחרונות והעבירו שופר במחנה משה עלה להר, כדי שלא יטעו עוד אחר עבודה זרה, והקב"ה נתעלה באותו שופר שנאמר עלה אלקים בתרועה וגו', לכן התקין חז"ל שיהיו תוקעין בר"ה אלול בכל שנה ושנה וכן בכל החדש, כדי להזהיר את ישראל שיעשו תשובה שנאמר אם יתקע שופר בעיר וגו', וגם כדי לערבב את השטן (טור).

יג. ותוקעין תש"ת מיום ב' דר"ת חוץ מערב ראש השנה שאין תוקעין בו כלל (שער שם ס"א מ"א שם ס"ז). ויש שנוהגים לתקוע תש"ת תש"ת (ב"ח פ"ה קמ"ג).

יד. והוא דמיון לבעל חוב שנותנין לו זמן ב"ז שלשים יום להמציא מעות כדי לפרוע את חובותיו, וכן הוא לענייננו שנותנין לו לאדם ב"ד של מעלה זמן שלשים יום לעשות תשובה כשיצא זכאי מבית דין של מעלה בעניית תשובה תפלה וצדקה להעביר מעליו רוע הגזירה, על כן יתעורר כל אחד ואחד לקול השופר המכריז ומעורר ומתרה על התשובה וקום קרא לאלוקיך בבכי ותתנונים (קב הש"ס ס"ח).

טו. אם הבעל חובק עומד באמצע אמירת פסוקי דמזמרה אע"פ מותר לו לתקוע ואפשר שאפילו באמצע ברכות קריאת שמע גם כן מותר, מפני שאינו אלא כמנשים נשימות בלי שום הברה כלל, והקול בא רק ע"י השופר (רא"ה תניינא ס"ב).

טז. אם אירע ששכחו לתקוע בשחרית תוקעין במנחה (א"ח א"ח ח"ד ס"ב אות ה').

מנהג אנשי מעשה להתענות

א. יש אנשי מעשה הנהוגים להתענות ארבעים יום, כנגד ארבעים יום שעלה משה רבנו ע"ה לקבל את התורה ולפי שאין מתענים בשבתות ור"ח וכן בר"ה לכן נהגין להתחיל אחר חמשה עשר באב כדי שישלימו למספר ארבעים יום (מ"א הקפ"ה ס"ב).

ב. כשמתענה מראש חודש אלול ואילך, ישאל מהשם ית' שיתן לו שדרה וחיים ובנים לעבודתו (וא"ז שם ס"א).

ג. אם יכול להתענות איוה יום או ימים בחודש אלול אשרי לו, ובלבד שיפושש במעשיו ויעשה גדר שלא לשוב עוד לכסלה (מורה באמצע את רס"ז).

ד. וכתבו ספרי המוסר, דאם באמצע אכילתו בעוד שהוא מתאווה לאכול מושך ידו ממנו, זה נחשב ג'כ לסיוף ומתכפרים עונותיו (מ"ב ס"ה תק"א ס"ב).

שמעו במעשיו

ה. וכיון שחודש זה מעולה לתשובה, לפיכך הירא את דבר ה' יש לו לפשפש במעשיו, ויוסף אומץ בקיום המצוות ויש אנשי מעשה נוהגים שבחדש הזה מפשפשים בדקדוק מצוות להיות בודק ונבוט תפילין ומזוזות שלהם, וכל אשר ימצא שם בדק בשאר מצוות והוא מנהג טוב (מ"א שם ס"ז).

ו. חודש אלול הוא זמן תשובה לכל, ויהיה לפשפש במעשיו, טוב וישר שבכל לילה קודם שישן טרם אמירת הידיו יפושש ויחפש דרכיו ובמעשיו באותו יום ויתוודה וישוב וכן יעשה בכל יום מ"ה אלול עד יום הכיפורים ובאמת היה צריך לעשות כן כל ימיו בכל לילה כמעשה הצדיקים וקרא בשמותם מארי דחושבא, אך לכל הפחות כה יעשה בארבעים ימים הנוראים הללו (מ"ה ס"ד).

ז. אשרי מי שלובש שק ויושב על האפר, ובוכה על עונותיו ומספיד עליהם, ומתוודה בבכי ובכפיפת ראש והשתחויה עד שיתפקקו כל חוליות, ובזה מקיים הראשי תיבות של 'תשובה', שזה ר"ת תענית שק ראפר, ב"כיה השפד כמו שכתב הרא"ה (ד"ל שער).

והק' תיקון י"ז דף ק"ע. ואף בשבתות שלא הותר להספיד ולבכות ולישב על הארץ, מכל מקום נראה שיוכל להתוודות וידו קצר אף בשבתות, או יקרא בספר דניאל סימן ט' וסימן י', ויאמר אלו הפרשיות בכונה, ויחשוב בליבו עונותיו, גם יקרא פרשיות בנחמיה סימן ח' ט', ואחר כך יאמר בתהלים שמואל סימן י"א כאשר בא אל בת שבע וכו', ויסים בתורה (דברים י' י"א י"ט).

בפרשת ועתה ישראל מה ה' אלוקיך שואל מעמך וגו' עד זבת חלב ודבש, ויתעורר מאד בלבו ויחשוב מחשבות טובות לתקן כל מה שקלקל (ש"ה הק' ס"ה ר"ה פ"ג מנחה ס"ג).

ח. ופשוט שחוב גמור על כל אדם שילמוד בכל יום בספרי היראה אם מעט ואם הרבה, והוא יותר חיוב מכל שאר לימודי, ואף אם יתבטל על ידי זה מלימוד פרק משניות או שאר לימוד, כי מה ה' אלוקיך שואל ממך כי

סיפורי השגחה פרטית
שנשלחו לפערכת ע"י הקוראים

לכל אשר יקראוהו באמת!!!

יצאתי מבית הרב גמליאל רבינוביץ מוקף ברכות ואיחולים לקראת השנה החדשה של הלימודים בישיבה קדושה בארץ ישראל, ובנוסף קבלתי עלי מצוות ציצית, כאשר הרב העניק לי ציצית במתנה, ועליתי על האופניים שלי לכיוון הדיירה.

משום מה חשתי מבלבל ומשהו גרם לי לחשוב שהדיירה שלי ממקומת בכיוון השני, הסתובבתי ונסעתי לכיוון השני למרות שאני מכיר היטב את הדרך, אבל לא היה לי יותר מדי זמן לחשוב עד שרכב חולף פגע בי והעפץ אותי עם האופניים. נשמאלתי שרוע על הכביש עד שהגיעו כוחות הצלה וקבעו נחוצות כי חייבים לפנות אותי לבית החולים לבדיקה שכן נראה שהצלעות נשברו וכן עצם האגן.

לא היה לי דרך להתמודד עם השאלה שניקרה במוחי, איך יכול להיות שאני יוצא מביתו של רב מוקף ברכות ובמצוות ציצית ובוטל!!! ובוטל!!! תאונה!!!!

בהמתנה במיון הוצאתי את הספר טיב המעשיות שקבלתי בבית הרב, והיה שם דף פגום שנבלט החוצה מהספר כן שנפתח לי הספר בדיוק בדף הזה הפגום. לתדהמתי היה שם סיפור על אחד שקיבל על עצמו מצווה אחת להקפיד עליה מכל משמר, והוא נלעול למשכמה והוא נשאר לבדו כאוב כל כך שהוא שמר את המצווה והמצווה לא הגנה עליו והוא קיבל עונש. לא חלף יותר מדי זמן עד שהגיעה הידיעה על אסון המסוקים בו קיפחו את חייהם מעל שבעים חברים שלו. רק אז הבין שהמצווה הגנה גם הגנה עליו!!! ההשגחה של הספר הפגום, והסיפור שבדיוק הייתי צריך עוררו את רוחי לבבני שלא הכל מבניים מיד ולא תמיד מבניים גם אחר כך...

ביתנים הרופא במיון אישר את דבר השברים, ושלא אותי לצילום וטען כי לראות היכן בדיוק השברים. ביתנים בהמתנה לצילום נזכרתי במה שקראתי בספר 'טיב התפילה' שהיום קשה מאוד להתפלל בתמימות כי הכל ידוע... הרופא אומר שיש שבר אז יש שבר אז כל מחלה אחרת, הרופא קובע זמן החלמה וכו' אז אין את הביטחון להתפלל למי שאמר והיה העולם, כי זה נראה לנו נגד הטבע דבר בלתי אפשרי, בעוד שהאמת היא שאין לקבץ מנגלות כלל וכלל רק אנונימי מנגלים אותה, ולכן לא בוטחים ולא מתפללים, אם היינו בוסחים ומתפללים יכלנו לראות ימים ונפלאות!!!

תיכף פתחתי בתפילה מעומק הלב ובקשתי שאם זה אפשרי זה טובתי אזי שאשמוח מאוד שלא יהיו לי שברים, ואוכל ללמוד בישיבה ללא תקופת שיקום וביטול תורה. כך בקשתי מעומק הלב. היו לי שלוש שעות להתפלל עד שצילמו וחזרו התוצאות. התוצאות הסתובבתי על רגלי כמעט כאחד האדם... עדיין היו לי חבלות שהקשו עלי ללכת אבל תוך כמה ימים כבר לא זכרתי את התאונה!!!

אני מספר את הסיפור שעשיתי קרה לי לפני חודש אלו, ונכשתי שזה כבר חודש אלו והמלך בשדה וראש השנה קורב בא, אגף אחים קריקס אומנו!!! נבטחו שה' יכול!!!! אל תכנסו למנגלות הטבע, כי אז התפילות שלכם מוגבלות ולא מעומק הלב!!! תקרעו שערי שמים מול הכל יכול ותזכו לכתיבה וחתימה טובה!!! בעל המעשה ג.

הפענוץ לזכות את הרבים בסיפור של השגחה פרטית כדורף לשלוח אל' בפתח סטואס
0526517922 סקס: 1532651

אלו"ל - א' חרדי
ל' צר ל' יתום
ו' לא למנה!
ש' תבצר פרך לא תעול אחריו ל' צר
ל' יתום ו' לא למנה יתה' כ' ט

ענה לו הסבא שאותו איש זקן נפטר והלך לבית עולמו, וכבר לא ישוב יותר לפקד את מקומו בבית הכנסת... אולם הנכד הניק החכם שעל אף גילו הרך כמורה נפשו וצמאה להבין ולהעמיק בכל דבר, לא קיבל 'תשובה' סתמית זו שהאיש נפטר... וביקש מן הסבא האהוב להסביר לו מה זה 'נפטר'... ולהניח חולך האדם לאחר מיתתו.

כך ישוב הנכד עם הסבא ופתחו עולמות של השקפה זכה וטהור, הילד החל להבין שזה העולם הגשמי אינו מטרת תכלית הבריאה כלל, ולא בשביל הצלחת ענייני עולם הזה נשלח האדם לעולם... ומאז אותו היום של פטירת הוקן שנענה מאוד לליבו היה מתבונן בדבר רבות וכן התחיל 'נתן' הצדיק להכיר את בוראו, לדרוש ולהקדיר מן הוא מנהיג הבריה, וכאברהם אבינו בזמנו היה משתוקק יותר ויותר להכיר את בוראו, להבין בתורה ולהשכיל בדרכי העבודה הישרה לפניו יתברך, וכן עלה ונתעלה במעלות רמות והשגות נשגבות.

מאמר נפוץ שגור בפי הבריות מי שזוכה להיות מלמאי דחושבנא, לחיות כל ימיו בחשבון הנפש נוקב הרי ממילא בהגיע עיתו כשיצטרך לתת דין וחשבון על כל פעלו, זוכה לחשבון צדק טוב וישר, ומן השמים מוכים אותו גם להתודות היטב לפני מיתתו, ולמות מתוך תשובה שלמה.

מנהג קדום ידוע ומפורסם של אנשי ירושלים יראים ושלמים, נהוג מקדמת דנא במעמד המצוה טענין שבשמחת הנישואין, לשורר ולומר לפני החתן והכלה ביום שמחתם בטרם יוגשים לדיקוד המצוה הקדושה, את דברי התנא שבמשנה אבות דגן: "עקבין בן מהללאל אומר, הסתכל בשלשה דברים ואי אתה בא לידי עבירה וכו'". - בניגון מיוחד הידוע והמקובל חורז המשורר בפניהם בנעימת תוכחת מוסר ומליצה, ומטעים כל חיבה וחיבה מן המשנה הקדושה.

[כדרך שנהגו ישראל כמה מנהגים ביום ההיפך, להזכיר את יום הסתירה בלבוש בגדי לבן ובגרות דולקים וכיוצא שמוכן כן מסורים לפניהם ששת עקבין בן מהללאל כדרך שסמקנים התבאר קדישא את ששנה זו בסמקני הלחיה...]

וכה נהגו לומר לפני החתן והכלה: דע לאן אתה הולך למקום עפר רימה ותולעה! - הנה אילו היה רק 'מקום עפר' בלבד כבר היה קשה הדבר, אך אין זה מקום עפר גרידא... אלא יש בו גם 'רימה', ולא די באותה 'רימה' אלא שניתוסף עליה גם 'תולעה'! [למקום עפר אילין, וואלט נאך נישט קשה געוויין, דימאל אילין, וואלט נאך נישט קשה געוויין... וכו'] וכן על זה הדרך: לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, לפני מלך המלכים הקב"ה - אילו היה 'מלך' בלבד גם היה הדין קשה כל שכן כשהוא 'מלך מלך' ולא סתם 'מלך מלך' אלא 'מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא'! [למקום מלך אילין, וואלט נאך נישט קשה געוויין, 'מלכי' אילין, וואלט נאך נישט קשה געוויין... וכו']

וכל זאת נהגו בכדי לעוררם ולהליהב את ליבם לחשובה זכה וטהורה בזה השעת, בהיותם 'קטן שנולד' בתחילת דרכם החדשה, לכל ישיכוהו את תכלית חובת האדם בעולמו, ועל ידי זה יזכו לבנות בית נאמן לה ולתורתו ולתפארת בית ישראל.

בעמדת כה בעת דודים של ימי אל"ל המקודשים "אני לדודי ודודי לי" שיר ג ג נדמים אף לנו כאותו מעמד הגדול של המצוה טאנץ, בהכנה לקראת הייחוד הקדוש והנורא הנפגל בימים הנוראים בין כנסת ישראל לדודה ברוך הוא כנודע, כדוגמת שמחת הנישואין, פותחים אנו דף חדש ובונינו לנו בית מחדש למשכן השכינה הקדושה בתוכנו. כנודע ברמזי פרשא דידן (ס' ה'): "כי תבנה בית חדש וגו'", כמ"ש בספרים שכל מה שקוראים בתורה בימי אל"ל שייך וקשור לעבודת חודש זה. - לפיכך נשנה נא אף אנו באותו מוסר נוקב של התנא הק' עקביא בן מהללאל: "הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה!"

אחד מקרובי משפחתי היה ש"ב הר"ח ר' יוסף בטלמן זצ"ל, יהודי יקר וירא שמים מרבים, האמונה והביטחון היו נד לרגלי, והוא לא פחד מכלום, בכל מה שעבר עליו כל ימי חייו היה פרו מלא פסוקי הדיה וביטחון תמים באלקינו, שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד!

בסוף ימיו חלה ל'ע במחלה האיומה, ונכנסתי לבקר אצלו בשוכבו על ערש דוי בבית החולים לקיים מצות 'ביקור חולים'. במהלך הביקור כשחש בקירוב הלבבות שבינינו, החל לדבר עמי בלשון אידיש ובחלש, כשהוא מגדיר לי בדיוק את מצב מחלתו הקשה ואת היסורים הנוראים שהיו סובל ל'ע ובתוך דבריו אמר לי שהוא מרגיש בחוש שמיים ספורים:

באותה שעה עמד שם מן הצד אחד הרופאים שטיפל בו, היה זה רופא דתי חובש כיפה שהאזין לשיחתנו, והגם שלא הכיר את שפת היידיש הבין מתוכן הדברים שהחולה מדבר על פטירתו הקרובה... הוא נדרך והתרגש ונענה לעומתי בלחישת, שדברי החולה נובעים מחוסר אמונה בהקב"ה - אך הוא לא הבחין שהחולה שומע ומאזין | הפשך בעמוד הבא |

מבעוד מועד ולהקדים את המלחמה עוד לפני שהיציג מתעורר בו בכל תקפן, בוודאי יזכה שיתקיים בו המשך המקרא 'ונתנו ה' אלקינו בידך ושבית שבי', והש"ת יאה בעזרתו שנזכה לעמוד איתן מול פתויי היצר ותחבולותיו, ולכופף את יצרנו לעבודתו יתברך שמו, ולא נכשל לעולם ועד אמן.

דורשי רשומות דרשו במקרא זה שבפרשתנו, רמז לעבודתם של ישראל קדושים בחדש אל"ל דגן, להרבות בצדקה ובגמילות חסדים "אחריו לגר ליתום ולאלמנה", תדאג ותחשוב אחריו לגר וליתום ולאלמנה לקרב ולהשפיע לנדכאים ולשבורי לב בכל הנצרך להם. על דרך שכתב רבינו הקיצור שולחן ערוך (ס' קכח ס"א): "איש לדעוהו יתמנות לאבינו" (אסתר ט, טז) - ראשי תיבות אל"ל, ללמדך להרבות בצדקה וגמילות חסדים בימי הרצון הללו.

זה לשון הרמב"ם בשלח הלכות איסורי מזבח (פ"ה ה"א): "הרוצה לזכות עצמו, יכופ יצרו הרע וירחיב ידו, ויבא קרבנו מן היפה המשובח ביותר שבאותו המין שיביא ממנו וכו'. והוא הדין בכל דבר שהוא לשם האל הטוב, שיהיה מן הנאה והטוב כל, האכיל רעב יאכיל מן הטוב והמתוק שבשולחנך, כיסה ערום יכסה מן היפה שבכסותו, הקדיש דבר יקדיש מן היפה שבנכסיו" עכ"ל הוהב.

והקשה בספה"ק "שפתי צדיק" בפרשתנו (ס"ב טא) ממצות 'עוללות' שבמקרא זה דגן, וז"ל: "צריר עיון, הלא התורה הקדושה ציוותה ליתן לעניים עוללות שבכרם שהיא הפחות שבכרם" עכ"ל, והנהגה בקושיא.

ברם הנה כל עיקרה של מצות עוללות אינו כשאר מצוות הצדקה, שכבר נצטוונו על הצדקה בפרשת ראה, אלא דומיא דפאה ושכחה הסמוכים למצוה זו, שציוותה תורה בדברים אלו שלא ידקדק אדם לחזור וללקט ולקצור את השכחה ואת העוללות, שלא נקצרו בעת הקצירה הרגילה, ולא מלקטם בעת הלקט הרגיל, רק נשארים כשכחה ולקט ופאה, אלא תניח אותם 'אחריו לגר ליתום ולאלמנה'. כי לתיקון ישרות מידותיו של אדם אינו ראוי לדקדק ולחזור עליהם אלא ישאירם אחריו בשביל העניים.

ונמצא כל עיקרה ויסודה של המצוה נובעת מכך שהם 'עוללות', ואם כן לא שייך במצוה שכוזו להקשות שיתן מן המובחר, ואתי שפיר וד"ק. אחריו לגר ליתום ולאלמנה!

גרסין בפרקי אבות (ר"ש פ"ט): "עקבין בן מהללאל אומר, הסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עברה. דע מאין באת ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון. מאין באת משפה סרוחה ולאן אתה הולך, למקום עפר רמה ותולעה. ולפני מי אתה עתיד לתן דין וחשבון, לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא."

בימי הרחמים והרצון של חודש אל"ל, מסתכלים ישראל קדושים ומתבוננים היטב בשלשה דברים הללו שמלמדנו המשנה כדי שלא יבואו ח"ו לידי עבירה. ודקדק התנא בלשונו לומר: "לאן אתה הולך", ולא אמר 'לאן אתה עתיד לילך', כדרך שאמר בהסתכלות השלישית 'אתה עתיד ליתן דין וחשבון'.

אלא 'הליכה' זו שהגן הולך 'למקום עפר רמה ותולעה' איננה רק הליכה עתידית, העתידה להתהלך לאחר מאה ועשרים... אלא בכל עת ורגע מימי חייו הגן הולך ומתקרב לאותה עת גדולה, של תחימת כל מעשי החיים, והעמידה לקראת יום הדין הגדול והנורא ליתן דין וחשבון לפני מלך מלכי המלכים הקב"ה.

בירח אלול עורכים כל ישראל חשבון נפש פנימי, ונעשים כולם מלמאי דחושבנא (והוא קרוב קצת), להכיר נאמנה ולהחזיר היטב את דברי רבינו המסילת ישרים בפתח ספרו (ר"ש פ"א) בבניאור כלל חובת האדם בעולמו: "לסוד ה'סידות' ו'שד' העבודה התמימה הוא שיתבאר ויתאמת אצל האדם מה חובתו בעולמו, ולמה צריך שישמש מבעדו ונקמטו בכל אשר הוא עומל כל ימי חייו".

בשנים קדומות נהגו בחברה בתי כנסיות של בני תורה, להעמיד מנצחים ומוכחים בשבתות הקדושות שמשבת מברכין אלול ועד לאחר יום הכיפורים כדי לעורר את הציבור לתיקון המעשים ולחשבון הנפש. וזכורני היטב מימי נעורתי כשנתלוותי כמה פעמים אל כ"ק אמרי"ד צוק"ל כשהלך לדרוש דרשות התעוררות בימים המקודשים.

וידוע מה שסיפר הר"ק רבי נתן מברסלב צוק"ל בפני תלמידיו, כיצד זכה לתת אל ליבו להתעסק בתורה ועבודה וביראת שמים ומה הביאו להתעורר לכל זה ולהשתוקק לעבדו יתברך. - מחמת שבהיותו עלם צעיר רגיל היה להתלוות אל זקנו לבית הכנסת והיה יושב סמוך אצלו בכל עת התפילה, כך נמצא שזכה הנער הצעיר לשבת ב'מורה' של בית הכנסת, סמוך ונראה למקומם של הוקנים והישישים ונכבדי הקהילה.

ויהי ביום מן הימים והנה הבחין הילד 'נתן' החינני שמקומו של אחד הוקנים מחשובי הקהל שהיה יושב על ידו פנוי ונפקד מזה כמה ימים, הוא שאל את זקנו לטעם פשר הדבר, מדוע זה הפסיק הוקן להשתתף בתפילות? ולמה נעדר מבית הכנסת כבר כמה ימים?

| הפשך בעמוד הקודם | טיב השולחן |

אבל אם אכן הלך למנוח הק' בוע הרי הוא בבחינת 'כי תצא למלחמה על אויבך', שהוא הקדים את היצר עוד בטרם בא אליו להפריעו מתפילתו, ואז זוכה לנצח את את היצר הרע בסיעתא דשמיא כי זה כל תפקידו בעולם הזה להילחם עמו עוד ועוד, ולא להיבהל אם נכשל פעם במלחמה שבע פעמים צדיק וקם ואם אכן ישתדל להכיר בחולשותיו

◆ ◆ ◆

